

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ 1

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΗΡΩΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Στην αρχαιότητα, ο ηρωισμός είχε, βασικά, αφητηρία και κίνητρο το ένστικτο της αυτοσυντήρησης, της άμυνας και της πάλης κατά των φυσικών στοιχείων. Ο ήρωας ήταν ο προικισμένος κατά κύριο λόγο με σωματική ρώμη. Δεν είχε καθολική θεώρηση επιτευγμάτων και σκοπών πέρα από τα άμεσα αποτελέσματα. Δίνοντας μάχες ή ανοίγοντας δρόμους πολιτισμού, μεμονωμένο φαινόμενο, έγινε τραγούδι, θρύλος, ημίθεος.

Στη σύγχρονη εποχή η πνευματική καλλιέργεια και η ανάπτυξη του πολιτισμού έδωσαν κύριο περιεχόμενο στο νόημα του ηρωισμού. Έγινε καθολικότερο φαινόμενο ο ηρωισμός και ο ήρωας πήρε πληρότητα, βάθος, ευθύνη. Σήμερα ομάδες ανθρώπων, λαοί, έθνη, ανηφορίζουν τον ηρωικό Γολγοθά του μαρτυρίου τους ευσυνείδητα, με τη γνώση και την ευθύνη πως η πορεία τους φωτισμένη από ιδανικά τείνει στην εκπλήρωση ενός καθήκοντος ή στην επίτευξη ενός καθολικού σκοπού.

Ο ηρωισμός σήμερα δεν είναι παροδική έξαρση, δε συντέμνεται σε μια πράξη. Έχει συνέχεια, έχει συνέπεια, γιομίζει πολλές φορές ολόκληρη ζωή και σφραγίζεται με άπειρες καθημερινές θυσίες. Η ηρωική πράξη είναι ενσυνείδητα πειθαρχημένη σε ένα γενικό πλάνο, ιδέα ή σκοπό. Ο ήρωας είναι ολοκληρωμένος, η θεώρηση, οι σκοποί και η θυσία του έχουν πλατύτερο περιεχόμενο, αγωνίζεται και θυσιάζεται για πανανθρώπινα ιδανικά με γνώση, με πίστη και οραματισμό.

Είναι ο επιστήμονας που ερευνά στο εργαστήριο, που γίνεται ο ίδιος πείραμα. Είναι ο ερευνητής στους πόλους, στις ζούγκλες ή στα βάθη των θαλασσών. Είναι ο αστροναύτης που ανοίγει καινούριους δρόμους στην ανθρώπινη έρευνα. Είναι ο οδηγητής που θυσιάζεται για να λυτρώσει το λαό του από την καταπίεση, να τον σύρει από την εξαθλίωση στο φως του πολιτισμού. Είναι ο κοινωνικός εργάτης. Είναι ο αγωνιστής της ελευθερίας.

Στη μνήμη μας μυρμηγκιάζουν χιλιάδες χιλιάδων που κράτησαν του μαρτυρίου το σταυρό μια ζωή για μια πίστη, για ένα έργο, όταν μπορούσαν κάθε στιγμή να τον απιθώσουν, κερδίζοντας των σοφιστών τους επαίνους και του δήμου τα χειροκροτήματα. Το νόημα του ηρωισμού στο σήμερα και στο αύριο μέρα με τη μέρα θα παίρνει καθολικότερη και πιο ολοκληρωμένη έκφραση.

Ανθρώπινο χρέος μα και κριτήριο για την ανθρώπινη υπόσταση πρέπει να είναι η ετοιμότητα για τη θυσία, που είναι το ίδιο το περιεχόμενο του ηρωισμού. Να 'ναι πάντα έτοιμος αδίσταχτα και απλά, να μπορεί στην κρίσιμη ώρα να πει το μεγάλο ναι και το μεγάλο όχι της ζωής του. Στην κρίσιμη ώρα σηκώνοντας το βάρος της ευθύνης του να δρασκελίσει το όριο της θυσίας, για να μπορεί να πει:

Είμαι ένας ήρωας, ή πιο αληθινά · Είμαι ένας άνθρωπος.

Νίκος Αντωνοακάκης

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

«Μπορούμε να διδαχτούμε από την 25η Μαρτίου 1821;»

Το ερώτημα δεν είναι γενικό και αόριστο. Δεν έχει θεωρητικό και εγκυκλοπαιδικό χαρακτήρα. Δεν είναι σχολικού περιεχομένου. Είναι ερώτημα με κοινωνικό, πολιτικό και εθνικό περιεχόμενο. Συνδέεται με την κουλτούρα και με το αξιακό φορτίο του λαού μας και με τις δυνατότητες του για να υπερβεί την κρίση και για να σχεδιάσει ένα μέλλον ουσιαστικής εθνικής ανεξαρτησίας.

Η έννοια της διδαχής και της έμπνευσης από έναν μεγάλο αγώνα της ιστορίας μας έχει ιδιαίτερη σημασία, αν συνδέσουμε τα μεγάλα προτάγματα αυτού του αγώνα με τις σημερινές εθνικές αναγκαιότητες μας και αν βέβαια πρώτα έχουμε συνειδητοποιήσει τις θυσίες και την προσφορά ζωής που έκαναν οι αγωνιστές του 1821 και ο αγωνιζόμενος λαός της εποχής εκείνης.

Η αγάπη των σκλαβωμένων Ελλήνων για την πατρίδα τους, για την ελευθερία τους και για το μέλλον των παιδιών τους εκφράζεται με την προσφορά της ζωής τους. Θυσιάζουν την όποια χαρά μπορεί να είχε η ζωή τους. Δίνουν τη ζωή τους στην πατρίδα τους. Ενώ εμείς σήμερα βουτηγμένοι μέσα στην τρυφλότητα και στην καλοπέραση των προηγούμενων δεκαετιών, δεν αισθανόμαστε αυτή την αγάπη προς την πατρίδα. Η φιλοπατρία μας είναι απλώς μια θεωρητική και κίβδηλη επίκληση για τις ανούσιες συζητήσεις μας.

[...] Όχι, δεν έχουμε διδαχτεί από τα μεγάλα μηνύματα της 25ης Μαρτίου του 1821 και αυτό όχι γιατί δεν τα «διδάσκουν καλά» οι δάσκαλοι και οι καθηγητές στα σχολεία της χώρας μας, αλλά γιατί δεν θέλουμε να διδαχτούμε, δεν θέλουμε να γίνουμε πολίτες των ουσιαστικών αγώνων, δεν θέλουμε να γίνουμε άνθρωποι της προσφοράς, γιατί δεν αγαπάμε πραγματικά την πατρίδα μας. Όλη μας η ζωή είναι προσπάθεια για να μαζέψουμε υλικά αγαθά για τον εαυτό μας και μόνο και με κάθε τρόπο, θεμιτό και μη.

Η πρόκληση είναι απλή. Αν δεν κάνουμε τρόπο ζωής και εθνικές αρετές και αξίες την αγάπη στην πατρίδα και την προσφορά στο κοινό καλό, η ιστορία θα γράφεται από άλλους και όχι από εμάς.

Νίκος Τσούλιας

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

-«...Να μιλήσω για ήρωες να μιλήσω για ήρωες:
ο Μιχάλης
που έφυγε μ' ανοιχτές πληγές απ' το νοσοκομείο
ίσως μιλούσε για ήρωες όταν, τη νύχτα εκείνη
που έσερνε το ποδάρι του μες στη συσκοτισμένη
πολιτεία,
ούρλιαζε ψηλαφώντας τον πόνο μας. "Στα
σκοτεινά
πηγαίνουμε, στα σκοτεινά προχωρούμε..."

Οι ήρωες προχωρούν στα σκοτεινά.»

(Γ. Σεφέρης, απόσπασμα από το ποίημα “ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ”)

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά τα χαρακτηριστικά του ηρωισμού στη σύγχρονη εποχή όπως παρουσιάζονται στο Κείμενο 1 (60-70 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα Κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

α. Στο κείμενο 1 ο ηρωισμός συνδέεται με τη συνειδητοποίηση ιδανικών και στόχων και όχι με την τέλεση μιας πράξης.

β. Σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2 ο ηρωισμός ταυτίζεται με τη βούληση για την κοινή προσφορά.

γ. Σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2 μέσω του ηρωισμού τεκμαίρεται το ήθος του ανθρώπου.

δ. Με βάση το Κείμενο 1 όλοι οι επιστήμονες είναι ηρωικοί λειτουργοί.

ε. Σύμφωνα με το Κείμενο 1 στην αρχαιότητα ο ηρωισμός ήταν μια απορρέουσα ανάγκη για επιβίωση και υλοποίηση στόχων.

Μονάδες 10

B2.α. Στο Κείμενο 1 ο Νίκος Αντωνακάκης καταλήγει «Είμαι ένας ήρωας, ή πιο αληθινά· Είμαι ένας άνθρωπος». Ποια είναι η επικοινωνιακή λειτουργία αυτής της επιλογής; (Μονάδες 7)

β. Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 2 «Η αγάπη των σκλαβωμένων...συζητήσεις μας», ποιος είναι ο ισχυρισμός του Νίκου Τσούλια και πώς επιλέγει να τον υποστηρίξει; (Μονάδες 8)

Μονάδες 15

B3.α. Ποια είναι η σχέση του τίτλου του Κειμένου 2 «Μπορούμε να διδαχτούμε από την 25η Μαρτίου 1821;» με το περιεχόμενο του κειμένου; Θεωρείτε ότι υπάρχει σχόλιο; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.(Μονάδες 6)

β. Με ποιον τρόπο συνομιλούν τα Κείμενα 1 και 2 μεταξύ τους; Ποια είναι η διαφορά τους ως προς το περιεχόμενο, το ύφος και την αποτελεσματικότητα στη μετάδοση του νοήματος; (Μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας το θέμα του ποιήματος; Να γράψετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο, τεκμηριώνοντάς το με τουλάχιστον τρεις κειμενικούς δείκτες. (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Ο εορτασμός των 200 ετών από την Επανάσταση του 1821 και η απότιση φόρου τιμής στους ήρωες του Έθνους, καθώς και οι δυσχέρειες εξαιτίας της σφοδρής σύγχρονης πανδημίας εγείρουν τον βαθύτερο εαυτό μας. Πώς η δυσχέρεια αναγκάζει τον σημερινό άνθρωπο να γίνει ήρωας; Ποια γνωρίσματα θεωρείτε ότι πρέπει να έχει ο ήρωας στην εποχή μας; Με αφορμή τα Κείμενα 1 και 2 καλείστε να παρουσιάσετε τις απόψεις σας στο ιστολόγιο του σχολείου σας. (300-350 λέξεις)

Μονάδες 30

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΕΛΛΗ ΒΑΣΙΛΕΡΗ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ 1

ΘΕΜΑ Β:

Β1.α: Σωστό **β:** Σωστό **γ:** Σωστό **δ:** Λάθος **ε:** Λάθος